

Arbejds miljø

Samarbejde og holdninger - inspiration til sikkerhedsrepræsentanten

August 2009

Indholdsfortegnelse

Forord	3
Velkommen	4
Arbejds miljø er alles ansvar	5
Valget	6
Når du er valgt	7
Opgaver og anbefalinger	9
Sikkerhedsrepræsentant - kend dit netværk	13
Nyttige links	15

Fotos: Colourbox.com

Forord

Arbejds miljø handler om holdninger

Ansvar for et godt arbejds miljø påhviler os alle. Sikkerhedsrepræsentanten skal hjælpe et godt arbejds miljø på vej.

Arbejds miljø fylder en stor del af vores arbejds liv, og dermed også en stor del af hele vores liv. Arbejds miljø er udover de gode fysiske rammer for arbejdet også graden af trivsel, udviklings muligheder og gode relationer til kolleger og ledelse.

Det handler om respekt for hinanden og om, hvordan vi befinder os på vores arbejds plads. Netop disse faktorer er blevet et vigtigt barometer for, hvornår vi taler om et godt arbejds miljø. Vi tilbringer mange timer på arbejds pladsen, og derfor er det vigtigt, at vi føler os godt tilpasse og tilfredse, mens vi er der.

Sikkerhedsrepræsentanten har ikke alene ansvaret for et godt og sundt arbejds miljø. Alle har et ansvar – både kolleger og ledelse! At være sikkerhedsrepræsentant er at være åben over for alle holdninger og koordinere dem og være opmærksom på, at der eksisterer regler og love, der skal overholdes.

Sikkerhedsrepræsentanten (SiR) har som tillidsrepræsentanten en positiv rolle at spille i forhold til arbejds kollegerne og ledelsen. Sikkerhedsrepræsentanten skal engagere sig og involvere kolleger og ledelse i arbejdet for et bedre arbejds miljø ved at gøre sit arbejde som sikkerhedsrepræsentant synligt. Det handler om at drøfte holdninger til arbejds miljøet.

Verden forandrer sig konstant – og med den også reglerne for arbejds miljø. Her er en pjece, der beskriver, hvad SiR-rollen er, og hvilke overordnede funktioner, man skal udfylde – samt hvor man kan henvende sig for at få hjælp. Det har vi gjort ud fra den overbevisning, at arbejds miljøarbejdet i høj grad handler om at definere nogle holdninger. Det mener vi, at denne pjece giver en fair basis for.

God arbejds lyst!

Susanne Engstrøm
Formand

Velkommen

Tillykke med din tillidspost som sikkerhedsrepræsentant i Farmakonomforeningen.

I denne pjece vil vi fortælle dig lidt om foreningens arbejdsmiljøarbejde og give dig de første oplysninger til brug for dit sikkerhedsarbejde og samarbejdet med Farmakonomforeningen.

Du er naturligvis altid velkommen til at henvende dig hertil med yderligere spørgsmål.

Dialog om forventninger baner vejen for tilfredshed.

Klarhed om din rolle betyder troværdighed

Alle forventer, at du gør noget bestemt og undlader at gøre andet. Det er vigtigt, at du hurtigt går i dialog med dine kolleger om, hvordan du ser din rolle, afklarer hvad de kan forvente af dig, og hvad du kan forvente af dem. Dette vil være til stor gavn i dit arbejde som sikkerhedsrepræsentant.

Indimellem vil du sikkert opleve, at det er vanskeligt at leve op til omgivelsernes forventninger. Derfor anbefaler vi, at du løbende evaluerer dine opgaver, dine forventninger til at indfri dem samt informerer din leder og kolleger om dem. Så ved de hele tiden, hvor de har dig. Det skaber troværdighed - også selvom I ikke er enige om alt. Du kan også spørge kollegerne/lederen, hvad de selv kan gøre og hvilket ansvar, de vil påtage sig for at løse en opgave.

Tid til arbejdsmiljøarbejdet

Farmakonomforeningen anbefaler, at SiR får accept fra arbejdsgiver og kolleger til at bruge arbejdstid på arbejdsmiljøarbejdet.

Det er en fordel, hvis du får afklaret, at det kræver tid at arbejde med arbejdsmiljø.

Dit tidsforbrug vil variere meget. I visse perioder fx ved røveri, eller når resultatet af jeres arbejdspladsvurdering (APV) skal opgøres, eller hvis det besluttes at indføre jobvariation, kan du have travlt, og så kan det være en god ide at uddelegere opgaverne. I andre perioder bruger du måske mest tid på at læse nyhedsbreve, holde dig ajour, hænge opslag op og skrive referater fra møder i sikkerhedsgruppen.

Når dine kolleger og din leder accepterer, at du bruger arbejdstid til arbejdsmiljøarbejdet, er det samtidigt et signal om, at på denne arbejdsplads er arbejdsmiljø vigtigt. Det allerbedste kan være, når arbejdsmiljøarbejdet bliver

skemalagt.

Du må forvente, at ledelse og kolleger stiller krav om, at sikkerhedsgruppens og dit arbejde skal være synligt.

Arbejdet med arbejdsmiljø skal foregå i arbejdstiden.

Arbejdsmiljø er alles ansvar

Som SiR er det naturligt, at du beskæftiger dig mere med arbejdsmiljø end dine kolleger. Du har fået uddannelse, som giver dig et moralsk ansvar for at tale kollegernes og arbejdsmiljøets sag - også selv om det kan opfattes som kritik af ledelsen. Du kan med fordel arbejde efter devisen: Sig hvad du ser - og se hvad der sker.

Når en arbejdsmiljøopgave skal løses, må ingen forvente, at du alene kan gøre underværker. Løsninger og svar skal I finde sammen. Alle må hjælpe til, hvis noget skal ændres. Det endelige ansvar for arbejdsmiljøet hviler dog altid på ledelsens skuldre.

En stor del af din funktion er derfor at motivere kolleger og leder samt koordinere samarbejdet med blandt andet en arbejdsmiljørådgiver. Du er tovholderen, der sørger for, at opgaver påbegyndes og fuldføres.

Valget

Hvordan gennemføres valg

Ifølge lovgivningen skal der vælges sikkerhedsrepræsentant på alle arbejdspladser med mere end 10 ansatte. Sikkerhedsrepræsentant (SiR) vælges normalt for to år af gangen efter samme regler, som gælder for valg af tillidsrepræsentant (TR) inden for pågældende eller tilsvarende arbejdsområde. Der er mulighed for at blive valgt for fire år, hvis arbejdsgiveren og de ansatte bliver enige herom. Hvis du er i tvivl om valgreglerne kan du spørge din TR eller Farmakonomforeningen.

Farmakonomforeningen anbefaler, at I altid gennemfører valg, hvor alle afgiver stemmer, også selvom der kun er én kandidat. Efter valget ved du hvor stor din opbakning er, og du kan vurdere, om du fortsat ønsker at være SiR.

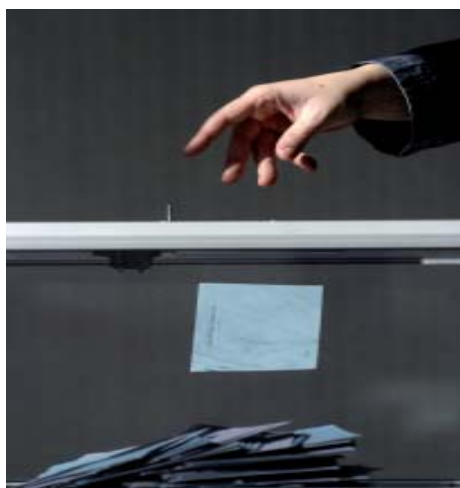
Ved valg er det vigtigt at huske:

- at annoncere navnene på de opstillede i god tid
- at gøre dig selv, kolleger og leder klart, hvad du vil arbejde for
- at gennemføre en skriftlig afstemning
- at orientere Farmakonomforeningen, når du er valgt
- at orientere din leder om resultatet af valget.

Anmeldelse og beskyttelse

Anmeld dit valg til Farmakonomforeningen, så du er beskyttet mod afskedigelse på lige fod med TR. Når vi ved, at du er valgt, orienterer vi skriftligt din arbejdsgiver eller personaleafdelingen på virksomheden.

Anmeldelsesblanketten kan du finde på Farmakonomforeningens hjemmeside www.farmakonom.dk under Netværk – Sikkerhedsrepræsentanter – Valg af sikkerhedsrepræsentant.

Når du er valgt

Foreningen tilbyder temadage og regionsmøder

Uddannelse og efteruddannelse er vigtige nøgleord for, at sikkerhedsrepræsentanten kan udføre sin opgave. Derfor afholder Farmakonomforeningen introduktionsdag for alle nyvalgte sikkerhedsrepræsentanter og møder arrangeret af foreningens regioner. For sikkerhedsrepræsentanter ansat på det offentlige område og i industrien arrangerer sektionerne en årlig temadag.

Der udsendes indbydelser om kurser og efteruddannelse, og aktiviteterne annonceres i kursuskataloget, hjemmesiden og i fagbladet, Farmakonommen. Ledere af sikkerhedsorganisationen og sikkerhedsrepræsentanter fra andre faggrupper er velkomne, men må selv være opmærksomme på annonceringen. Information om omkostninger, tabt arbejdsfortjeneste, transport mv. fremgår af indbydelserne.

Har du brug for specialviden på et bestemt område i forbindelse med en opgave, findes der mange relevante kurser, møder og arrangementer, som du kan deltage i efter aftale med din arbejdsgiver. Er du i tvivl, kan du ringe til foreningen og få en snak om dine behov og muligheder.

Arbejds miljøuddannelsen

Det er et lovkrav, at SiR har gennemgået arbejds miljøuddannelsen og en forudsætning for at gøre et godt stykke arbejds miljøarbejde.

Arbejds miljøuddannelsen varer 37 timer. Hvis du

- er nyvalgt SiR
- er nyvalgt leder af sikkerhedsorganisationen
- mangler arbejds miljøuddannelsen
- har en forældet §9 uddannelse fra før april 1991.

opfordrer Farmakonomforeningen dig til at tale med din leder og hurtigst muligt melde dig til den lovpligtige arbejds miljøuddannelse.

Uddannelsen er brancheopdelt således, at du kan tilmelde dig et kursus eksempelvis rettet imod privat apotek, industrien, hospitaler, produktion, kontor/administration eller handel/butik.

Du har fuld løn under kurset, og din arbejdsgiver betaler kursusgebyr, øget tidsforbrug i forbindelse med transport samt transportomkostninger.

Nedenfor er adresserne på to væsentlige kursusudbydere:

For farmakonomer på privat apotek

CRECEA Århus
Kongsvang Allé 25
8100 Århus C
Tlf. 8733 1100
aarhus@crecea.dk
www.crecea.dk

For farmakonomer i det offentlige og i industrien

LO - FTF Center for Arbejdsmiljøuddannelse
Nyropsgade 14, 4. sal
1602 København V
Tlf. 8892 7560
lo-fff@cfau.dk
www.cfau.dk

Når arbejdsmiljøuddannelsen er gennemført, vil sekretariatet gerne have besked.

Opgaver og anbefalinger

Sikkerhedsgruppen

Sikkerhedsgruppen er kernen i arbejdsmiljøarbejdet på arbejdspladsen. Gruppen arbejder forebyggende og medvirker dermed til at forbedre arbejdsmiljøet og bearbejde arbejdsmiljøspørgsmål, inden de hober sig op.

Gruppen sikrer også, at arbejdspladsen gennemfører arbejdspladsvurderinger.

Sikkerhedsgruppen arbejder forebyggende og medvirker til at løse arbejdsmiljøopgaver på et tidligt tidspunkt.

Det indebærer en vurdering af:

- arbejdets organisering og evt. ændring af den
- udvidelser eller ombygning
- anskaffelse og ændringer af maskiner og tekniske hjælpemidler
- indkøb af stoffer og materialer (herunder vurdering af muligheder for erstatning af farlige med mindre farlige).

Sikkerhedsgruppen kan være med til at påvirke den enkelte til at fremme andres og eget arbejdsmiljø, formidle viden om arbejdsmiljø samt være kontaktpunkt mellem de ansatte og et evt. sikkerhedsudvalg. Endelig deltager sikkerhedsgruppen i undersøgelser af arbejdsulykker og arbejdsbetingede lidelser.

Sikkerhedsgruppen, samarbejdsudvalget og personalemøder

Emner, der tages op i sikkerhedsgruppen, kan ofte med fordel bringes op i samarbejdsudvalget og omvendt. Der er indgået aftaler på flere arbejdspladser om, at samarbejdsudvalget og sikkerhedsorganisationen holder møder sammen eller på anden måde koordinerer arbejdet.

Arbejdsmiljøpolitik - en platform for dit arbejde

For at gøre arbejdsmiljøet synligt og systematisk, så du får et godt arbejdsgrundlag, anbefaler Farmakonomforeningen, at arbejdspladsen formulerer en arbejdsmiljøpolitik.

En arbejdsmiljøpolitik kan være en del af personalepolitikken, eller den kan være selvstændig. Det er processen med at udarbejde politikken, der er vigtig. Derfor skal den formuleres sammen med kolleger og ledelse.

For at komme i gang kan du/I evt. arbejde med følgende spørgsmål:

- Hvorfor er et sikkert, sundt og godt arbejdsmiljø vigtigt?
- Hvad forstår arbejdspladsen ved et sikkert, sundt og godt arbejdsmiljø?
- Hvad kan hver især bidrage med?

- Hvordan ønsker I at arbejde med arbejdsmiljø på arbejdspladsen?
- Hvordan vil I bruge arbejdspladsvurderingerne?
- Hvem har ansvar for hvad?
- Hvordan vil I forebygge arbejdsskader?
- Hvordan reagerer I, hvis det alligevel går galt?
- Hvordan vurderer I nødvendigheden af, at arbejdsmiljø også handler om sundhedsfremme som sund kost og motion?

Sikkerhedsrepræsentanten og møder

Hemmeligheden bag gode møder er forberedelse. Arbejdsmiljøets status på arbejdspladsen hænger også sammen med kvaliteten af møder, og hvor på dagsordenen, arbejdsmiljøet figurerer.

Som SiR kan det ved mødeplanlægning og afholdelse være praktisk at følge faste regler. Dermed opnår du, at I får talt om det væsentlige samt sikkerhed for de punkter, I blev enige om.

En dagsorden, hvor I systematisk taler om fremtiden, planlægger og koordinerer kan se sådan ud:

- Godkendelse af dagsorden
- Planlægning af kommende aktiviteter
- Behandling af enkeltsager
- Nye informationer
- Evt.
- Næste møde og andre aktiviteter.

Et godt møde kræver forberedelse.

Et godt møde har altid en mødeleder, der skrives referat, og I konkluderer i fællesskab til sidst, hvad I besluttede og/eller drøftede.

På et godt møde mærker man, når andre lytter, stiller uddybende spørgsmål og er imødekommende - selv ved uenighed. Det er vigtigt, at du er godt forberedt og har gjort dig klart, hvem du skal tale med inden mødet, samt tilegner dig viden, der kan være vigtig for emnet. Det kan også være en fordel at komme med alternative forslag, muligheder og løsninger.

Arbejdsmiljø på personalemøder og samarbejdsudvalgsmøder

For til stadighed at holde jeres dialog om arbejdsmiljø i live, bør emnet være et fast punkt på dagsordenen til personalemøder og samarbejdsudvalgsmøder.

På den måde undgår du, at arbejdsmiljøet dukker op som trolde af en æske, og opgaverne bliver for uoverskuelige.

Arbejdsmiljø bør være et fast punkt på personalemøder.

Arbejdspladsvurderingen - krumtappen for dit sikkerhedsarbejde

Arbejdspladsvurdering (APV) er et godt redskab i arbejdsmiljøarbejdet. Når I laver jeres vurdering, har I god mulighed for at tale om jeres arbejdsmiljø og dermed komme hele vejen rundt om det fysiske, kemiske, biologiske, ergonomiske og psykiske arbejdsmiljø.

Med hjælp fra APV kan I gøre jeres arbejdsmiljøarbejde synligt og rejse en dialog om det, I er tilfredse med og om, hvordan I kommer videre med det, I gerne vil have ændret. Det vigtigste er at finde en metode at gennemføre APV på, som I synes er god.

Det er vigtigt at finde en metode til APV, der passer til jeres arbejdsplads.

Store og små arbejdspladser har ofte meget forskellige behov og ønsker. Spørg evt. CRECEA Århus, hvis I har brug for hjælp. En APV skal afsluttes med en skriftlig konklusion, der tilkendegiver, hvad I har fundet frem til og hvad I vil gøre.

Farmakonomforeningen anbefaler i øvrigt, at I forsøger at koble systematisk APV sammen med kvalitetsstyring.

Arbejdsskader - søg hjælp

Hvis en kollega eller du selv kommer til skade på jobbet, er der evt. mulighed for at få erstatning og synliggøre skaden overfor myndigheder og din forening.

Farmakonomforeningen har indgået et samarbejde med FTF for at give medlemmerne den bedste service.

Anmeld arbejdsskader og kontakt Farmakonomforeningen for at få hjælp.

I tilfælde af ulykker eller skader, anbefaler vi, at du kontakter foreningen for at få hjælp.

Samarbejde SiR og TR

Der er mange sammenfaldende opgaver for SiR og TR - specielt når det drejer sig om organisering af arbejdet og samarbejdet på arbejdspladsen.

SiR har et fremragende redskab til at gøre vigtige arbejdsmiljøspørgsmål synlige, nemlig APV.

SiR kan tage spørgsmål op i sikkerhedsorganisationen og TR i samarbejdsorganisationen. I kan også med fordel bruge hinanden som støtte, så I ikke står alene med jeres opgaver.

Brug TR som sparringspartner.

Arbejds miljøarbejdet på små arbejdspladser

Det kan være svært at sætte tid, energi og penge af til arbejds miljøarbejdet på små virksomheder. Personlige kontakter kan hjælpe Jer på vej, hvis der opstår arbejds miljøspørgsmål. Det er vigtigt at vide, hvem du kan henvende dig til, hvis du er i tvivl.

Ejere af virksomheder identificerer sig ofte med virksomheden. Kritik af virksomheden opfattes som personlig kritik. Du bør overveje, hvordan ejeren forholder sig til kritik, og hvordan du bedst bringer et spørgsmål på banen, så han/hun opfatter dine ideer som velmenende forslag - og ikke som personlig kritik.

Som SiR på en mindre arbejdsplads kan det være vigtigt:

- at knytte tætte kontakter til personer, som kan hjælpe dig
- at benytte dig af den korte vej fra tanke til handling, som ofte kendetegner små arbejdspladser
- at hjælpe din chef og kolleger, så de bevarer overblikket
- at benytte dig af, at der ofte er stor omsorg for den enkelte i gruppen
- at være konkret, godt forberedt samt tænke på alternativer. Jo mere I har at vælge imellem, des større er sandsynligheden for, at du kan finde en løsning, alle accepterer
- at forstå, at arbejds miljø også er den daglige omgang med hinanden.

SiR, kollegerne og chefen

Som sikkerhedsrepræsentant repræsenterer du dine kolleger. Du skal undgå at falde i den fælde, hvor du arbejder ud fra egen dagsorden og glemmer kollegerne. Nogle har ladet sig vælge til SiR, fordi de selv brændende ønsker ændringer på arbejdspladsen. Men hvad ønsker kollegerne, og hvad ønsker chefen?

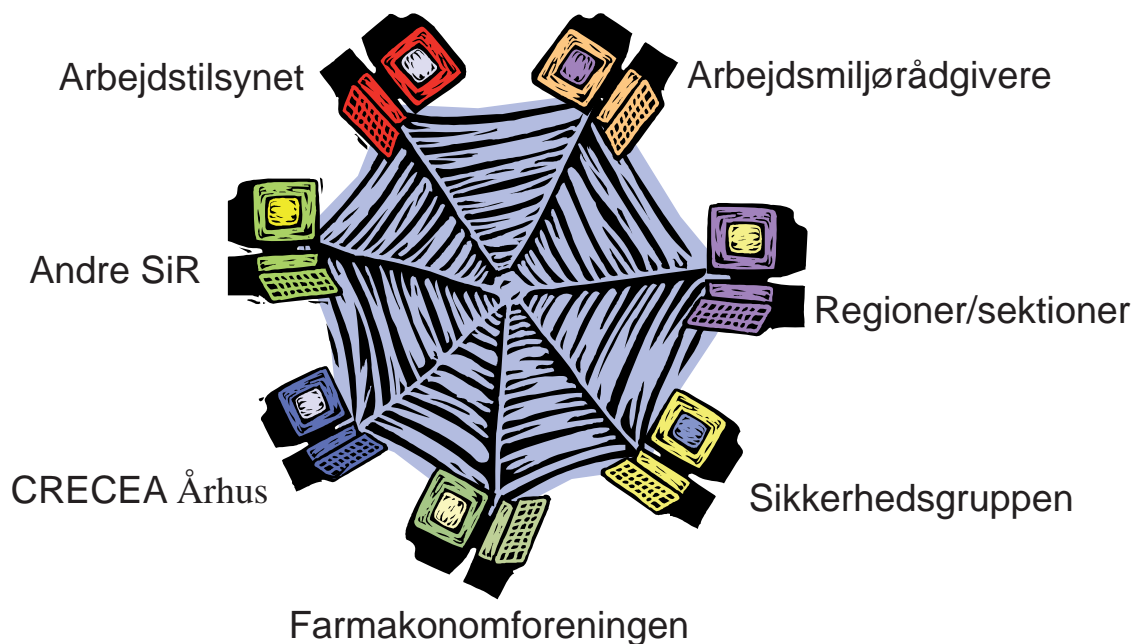
Hvis du kan finde en fællesnævner, er det ofte lettest at komme videre. En fællesnævner kan udvikles, når I taler sammen og berører vigtige emner. Farmakonomforeningen anbefaler, at du ikke går længere, end du har opbakning til.

En fællesnævner letter det videre (sam) arbejde.

Du kan hjælpe en ny kollega

Nye medarbejdere er søgende og har behov for at finde svar på, hvilken arbejdsplads, de er kommet på. De ved ofte ikke hvem, de kan tale med om hvad, hvordan arbejdsgangen er, og til hvem de skal stille spørgsmål. Du kan hjælpe den nye medarbejder så hun/han føler sig velkommen og godt tilpas på jeres arbejdsplads. Det er også godt arbejds miljø.

Sikkerhedsrepræsentant - kend dit netværk

Det er vigtigt at lære af andre og af deres erfaringer. Derfor anbefaler Farmakonomforeningen, at SiR får et netværk. Dine kontakter er mange. Nedenfor er de vigtigste beskrevet.

Farmakonomforeningen

Hjælper sikkerhedsrepræsentanten med arbejdsmiljøviden, personlig sparring, rådgivning, uddannelse samt ved valg, arbejdsskader og spørgsmål om fagpolitiske holdninger.

Foreningen har et arbejdsmiljøudvalg (AMiU). Du kan læse mere om udvalget på foreningens hjemmeside. Medlemmer af Farmakonomforeningen kan via AMiU rejse spørgsmål om arbejdsmiljø til behandling i hovedbestyrelsen/formandskabet (HB/FMS).

Regioner/sektioner

Arbejdsmiljøfaglig viden, erfaringsudveksling, møde andre sikkerhedsrepræsentanter.

Andre sikkerhedsrepræsentanter

Erfaringer fra andre arbejdspladser. Hvad virker?

Arbejdsmiljørådgivere

Har konsulenter med speciale inden for fysisk, kemisk, biologisk, psykologisk

og ergonomisk arbejdsmiljø. Her er fx ansat kemikere, fysioterapeuter, arkitekter, psykologer, ergoterapeuter, ingeniører mv.

CRECEA Århus – Apoteksgruppen

Etableret i samarbejde mellem Farmakonomforeningen, Danmarks Apotekerforening og Pharmadanmark. Gruppens opgave er at rådgive, udsende skriftligt materiale, besøge arbejdspladser, afholde uddannelse og temadage og i det hele taget stå apotekere og ansatte bi. Brug af CRECEA Århus er gratis.

Sikkerhedsgruppen

Består af dig og en leder. Jeres vigtigste opgave er at forebygge arbejdsmiljøproblemer samt løse dem, som opstår.

Arbejdstilsynet

Tvivlsspørgsmål om tolkning af loven, organisering af sikkerhedsarbejdet. Arbejdstilsynet fører tilsyn med, at de enkelte arbejdspladser lever op til arbejdsmiljølovgivningen.

På større arbejdspladser kan dit netværk desuden være:

Sikkerhedsudvalg

Større virksomheder med flere sikkerhedsgrupper danner et eller flere sikkerhedsudvalg. Udvalget består af udvalgte sikkerhedsrepræsentanter og arbejdsledere. Udvalgets opgave er især at planlægge, lede og koordinere sikkerhedsgruppernes arbejde og rådgive virksomheden om løsning af arbejdsmiljøproblemer.

Hovedsikkerhedsudvalg/sikkerhedsleder/MED-udvalg

Større arbejdspladser som eksempelvis medicinalvirksomheder eller hospitaler har et hovedsikkerhedsudvalg og en sikkerhedsleder. Mange steder er hovedsikkerhedsudvalget slået sammen med hovedsamarbejdsudvalget i et MED-udvalg. Udvalgets opgave er overordnet at koordinere, lede og planlægge den samlede arbejdsmiljøindsats for hele virksomheden.

Sikkerhedslederen

Er ansat af virksomheden (ofte) i en stabsfunktion. Sikkerhedslederens opgave er typisk at rådgive ledere, ansatte, SiR, sikkerhedsorganisationen omkring arbejdsmiljøspørgsmål. Ofte udarbejder sikkerhedslederen en arbejdsmiljøpolitik, som virksomheden skal leve op til.

Nyttige links

Farmakonomforeningen
www.farmakonom.dk

Videncenter for Arbejdsmiljø
www.arbejdsmiljoviden.dk

Arbejdstilsynet
www.at.dk

Det Nationale Forskningscenter
for Arbejdsmiljø (NFA)
www.arbejdsmiljoforskning.dk

Arbejdsskadestyrelsen
www.ask.dk

Farmakonomforeningen
Sankt Peders Stræde 36
1453 København K
Tlf. 3312 0600
ff@farmakonom.dk
www.farmakonom.dk